

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
(повна назва інституту або факультету, для студентів якого викладається навчальна дисципліна)

Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій
(повна назва кафедри викладання навчальної дисципліни)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

іноземної філології та соціальних комунікацій

_____ О. М. Медвідь
(підпис) (прізвище, ініціали)

“ _____ ” _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до спеціальності «Соціальна робота» зі змістовним модулем

«Охорона праці»
(назва навчальної дисципліни)

Освітньо-кваліфікаційний рівень _____ бакалавр
(бакалавр, спеціаліст, магістр)

Напрямок підготовки 6.231 «Соціальна робота»
(шифр та назва напрямку підготовки (із зазначенням за необхідності фахового спрямування) або шифр та назва спеціальності)

Форма навчання _____ денна
(денна, вечірня)

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

обов'язкова
(обов'язкова, за вибором ВНЗ, за вибором студента)

Семестр викладання	Загальний обсяг, годин/кредит.	Аудиторні заняття, годин				Самостійна робота студента, годин				Форма контролю ісп. (д/зал.)
		Всього	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Всього	тому числі			
							ІРС під керівн. викладача	Інд. завданн я. вид / обсяг	Самостій не опрацювання матеріалу	
<i>1</i>	<i>150/5</i>	<i>64</i>	<i>32</i>	<i>32</i>	<i>-</i>	<i>86</i>	<i>-</i>	<i>ОДЗ</i>	<i>-</i>	<i>ПМК</i>

Розробник: _____ Купенко О.В., кандидат педагогічних наук
(вказати авторів, їх наукові ступені та посади)

Затверджено на засіданні кафедри, протокол № _____ від « _____ » _____ 2017 р.

Суми – 2017 р.

МЕТА

1.1 Мета і завдання викладання дисципліни

Метою викладання дисципліни є ознайомлення студентів із засадами соціальної роботи; закладання основ формування гуманістично-орієнтованого професійного світогляду майбутнього соціального працівника; також допомога студентам в опануванні основних питань організації навчальної діяльності у ВНЗ та самоорганізації в навчанні.

У ході опрацювання дисципліни студенти мають оволодіти знаннями:

- про призначення та функції соціального працівника;
- про цінності та принципи соціальної роботи;
- про кваліфікаційні вимоги до професійної діяльності соціального працівника;
- про методи та засоби навчальної діяльності студентів ВНЗ;

здобути вміння:

- самоорганізації навчальної діяльності, що є підґрунтям для наступного оволодіння професійною діяльністю;
- аналізу питань реального стану соціального розвитку та соціальної роботи;
- застосування критеріїв професійності соціального працівника.

ПРОГРАМА

Вступ. Мета, зміст, методи навчання, регламент навчальної дисципліни.

Тема 1. Поняття “соціальна робота”. Актуальність розвитку соціальної роботи в Україні.

Понятійний апарат: «соціальна робота», «соціальна проблема», «соціальна служба», «клієнт соціальної служби», «соціальна послуга», «складна життєва ситуація». Мета та завдання соціальної роботи. Соціальна робота як наукова галузь, різновид суспільної діяльності, соціальний інститут. Основні суб'єкти та об'єкти соціальної роботи. Міждисциплінарні зв'язки в соціальній роботі. Співвідношення соціальної роботи з іншими дисциплінами: соціологією, психологією, філософією, політологією, правом, педагогікою.

Література [1, 2, 5, 6]

Тема 2. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціальної роботи. Уроки історії для сучасності.

Соціальна робота у прадавніх слов'ян. Заснування Київської держави і початок соціальної політики. Вплив хрещення Русі-України на розвиток благодійності. Церковно-монастирська система благодійності. Благодійницькі напрями діяльності київських братств. Благодійництво у період Запорізької Січі. Українські громади періоду XVI-XVIII ст. Суспільне та приватне опікування. Благодійні заклади на Україні початку XX ст. Суспільна та благодійна практика соціальної підтримки у перехідний період української економіки. Питання використання в Україні закордонного досвіду соціальної роботи. Основні методи вивчення закордонного досвіду соціальної роботи: загальні (історичний, порівняльний, системного аналізу) та конкретні (спостереження, аналіз документів тощо). Уроки історії для сучасності.

Література [1, 2, 5, 6]

Тема 3. Соціальна робота як професія.

Соціальна робота як професія. Рівні та типи практики соціальної роботи. Прямі та непрямі соціальні послуги. Функції та ролі соціального працівника. Аналітичні, управлінські й інтерактивні навички соціального працівника. Складові соціальної роботи: знання, вміння, цінності. Ролі соціального працівника: «брокер», «керівник випадку», «арбітр», «захисник». Професійне спілкування соціального працівника.

Література [1, 2, 5, 6]

Тема 4. Формування професіоналізму в соціальній роботі.

Система підготовки соціальних працівників. Основні дисципліни, необхідні для підготовки фахівця в області соціальної роботи. Поняття про професійно-важливі якості. Професійні знання та компетенції. Методи здобуття професійних знань і компетенцій. База знань відповідно до рівнів освіти в соціальній роботі. Самоорганізація студента як базова умова успішного навчання. Методи і прийоми роботи з інформацією. Статус та престиж професії.

Література [4, 7, 6]

Тема 5. Особливості та перспективи професійної підготовки в умовах Болонського процесу.

Документи Болонського процесу. Велика хартія університетів. Єдиний європейській простір вищої освіти. Участь України в Болонському процесі. Конкурентоспроможність випускника. Європейські та національні рамки кваліфікації. Єдність наукової та навчальної діяльності. Студентська мобільність. Європейська кредитно-трансферна система. Перспективи Болонського процесу. Навчання протягом життя.

Література [3]

Тема 6. Соціальні послуги та їх споживачі.

Соціальні послуги, їх основні форми та види. Структура сфери надання соціальних послуг. Клієнти соціальної роботи (вразливі, маргіналізовані клієнти). Активізація клієнта у соціальній роботі. Фінансування соціальних послуг в Україні. Диверсифікація джерел фінансування.

Література [1, 2, 5, 6]

Тема 7. Цінності та етика соціальної роботи.

Поняття “цінності соціальної роботи”. Особистісно-моральні якості соціального працівника. Огляд основних цінностей соціальної роботи. Етичні зобов'язання соціального працівника по відношенню до клієнтів, колег, суспільства. Міжнародна Декларація етичних принципів соціальної роботи. Проблемні ситуації в соціальній роботі. Основні етапи розвитку ціннісних основ соціальної роботи. Професійні межі застосування методів і засобів соціальної роботи.

Література [1, 2, 5, 8]

Тема 8. Методи соціальної роботи.

Поняття методів соціальної роботи. Вступ до методів соціальної роботи. Інноваційна складова в діяльності соціального працівника. Ресурси соціальної роботи.

Література [1, 2, 5, 6, 9]

Тема 9. Мікрорівень практики соціальної роботи – індивідуальна соціальна робота.

Соціальна робота з індивідами. Модель соціальної системи індивіда. Соціальне функціонування. Сучасні методи індивідуальної соціальної роботи. Сімейна терапія.

Література [1, 2, 5, 8]

Тема 10. Соціальна робота з групою – мезорівень практики.

Визначення і суть соціальної роботи з групою. Переваги групової роботи. Групова динаміка. Категорії груп у практиці соціальної роботи. Основні моделі соціальної роботи з групою (терапевтична групова робота, соціальна групова робота, самокерована групова робота).

Література [1, 2, 5]

Тема 11. Макрорівень практики соціальної роботи: робота з громадами та вплив на соціальну політику.

Соціальна робота з громадами. Поняття «соціальна політика», її ефективність. Реформування соціальної політики в Україні. Взаємозв'язок і взаємозалежність соціальної політики і соціальної роботи. Соціальний захист як контекст практики соціальної роботи. Структура соціального захисту та складові соціального забезпечення в Україні. Підходи до розв'язання соціальних проблем. Основні моделі соціального забезпечення та соціальної підтримки населення в сучасному світі.

Література [1, 2, 5]

Тема 12. Система соціального обслуговування і соціальних служб в Україні.

Органи, що здійснюють законодавчу та нормотворчу роль у соціальному захисті населення. Рівні в структурі соціального захисту: державний, регіональний, трудовий колектив, недержавні організації. Специфіка системи соціального обслуговування в Україні. Територіальні центри. Соціальні служби для молоді. Державна служба зайнятості. Недержавні заклади соціальної роботи. Благодійні організації: міжнародні, всеукраїнські, місцеві. Фонди. Недержавні громадські організації. Основні тенденції у соціальному обслуговуванні в Україні.

Література [1, 2, 5]

СТРУКТУРА ЗАЛКОВИХ КРЕДИТІВ КУРСУ

Т е м а	Загальний обсяг, годин	Лекції, годин	Практичні (семінар.) заняття, годин	Лабораторні роботи, годин	Самостійне опрацювання матеріалу (у тому числі ІРС), годин	Індивід. завдання, годин
Тема 1. Поняття “соціальна робота”. Актуальність розвитку соціальної роботи в Україні.	12	2	2		8	
Тема 2. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціальної роботи. Уроки історії для сучасності.	12	2	2		8	
Тема 3. Соціальна робота як професія.	12	2	2		8	
Тема 4. Формування професіоналізму в соціальній роботі.	14	4	4		6	
Тема 5. Особливості та перспективи професійної підготовки в умовах Болонського процесу.	12	4	4		4	
Тема 6. Соціальні послуги та їх споживачі.	12	2	2		8	
Тема 7. Цінності та етика соціальної роботи.	14	4	4		6	

Тема 8. Методи соціальної роботи.	14	4	4		6	
Тема 9. Мікрорівень практики соціальної роботи – індивідуальна соціальна робота.	12	2	2		8	
Тема 10. Соціальна робота з групою – мезорівень практики.	12	2	2		8	
Тема 11. Макрорівень практики соціальної роботи: робота з громадами та вплив на соціальну політику.	12	2	2		8	
Тема 12. Система соціального обслуговування і соціальних служб в Україні.	12	2	2		8	
Всього по модульному циклу	150	32	32		86	

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Поняття “соціальна робота”. Актуальність розвитку соціальної роботи в Україні.

Література [1, 2, 5, 6]

Практичне заняття 2. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціальної роботи. Уроки історії для сучасності.

Література [1, 2, 5, 6]

Практичне заняття 3. Соціальна робота як професія.

Література [1, 2, 5, 6]

Практичне заняття 4-5. Формування професіоналізму в соціальній роботі.

Література [4, 7, 6]

Практичне заняття 6-7. Особливості та перспективи професійної підготовки в умовах Болонського процесу.

Література [3]

Практичне заняття 8. Соціальні послуги та їх споживачі.

Література [1, 2, 5, 6]

Практичне заняття 9-10. Цінності та етика соціальної роботи.

Література [1, 2, 5, 8]

Практичне заняття 11. Методи соціальної роботи.

Література [1, 2, 5, 6, 9]

Практичне заняття 12. Мікрорівень практики соціальної роботи – індивідуальна соціальна робота.

Література [1, 2, 5, 8]

Практичне заняття 13. Соціальна робота з групою – мезорівень практики.

Література [1, 2, 5]

Практичне заняття 14. Макрорівень практики соціальної роботи: робота з громадами та вплив на соціальну політику.

Література [1, 2, 5]

Практичне заняття 15-16. Система соціального обслуговування і соціальних служб в Україні.

Література [1, 2, 5]

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладення теоретичного матеріалу з використанням опорного мультимедіа-конспекту; постановка проблемних питань, застосування міні-дискусії, виконання пошукових і творчих завдань із використанням теоретичного матеріалу; робота малих творчих груп; самостійний пошук необхідної довідкової інформації в різноманітних електронних ресурсах; консультації викладача.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль навчальної роботи студента здійснюються за модульно-рейтинговою системою (регламент додається).

ЛІТЕРАТУРА

№ п/п	Навчально-методичний матеріал	Вид	Кількість примірників
ОСНОВНА НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА			
1	Введення у соціальну роботу. Навчальний посібник. – К.: Фенікс, 2001. – 288 с.	Навч. пос.	Ел. видання
2	Клос Л.Є., Микитенко Н.О. Вступ до практичної соціальної роботи (на прикладі вивчення досвіду України та Канади): Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності “Соціальна робота” вищих навчальних закладів. – Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2005. – 140 с.	Навч.-метод. пос.	Ел. видання
3	Кривчик Г.Г. Вища школа і Болонський процес: Конспект лекцій. – Дніпропетровськ: ПДАБА, ДРІДУ НАДУ, 2008. – 34 с.	Конспект лекцій	Ел. видання
4	Купенко О.В. Педагогічні проекти: Навч. пос. [Електроний ресурс]/ О.В. Купенко. – 2015. – Режим доступу: http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/39122	Навч. пос.	Ел. видання
5	Шевців З.М. Основи соціально-педагогічної діяльності: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.	Навч. пос.	Ел. видання
ДОДАТКОВА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА			

6	Корнюшина Р.В. Зарубежный опыт социальной работы. – Владивосток: Издательство Дальневосточного университета, 2004. – 85 с.	Книга	Ел. видання
7	Плигин А.А. Личностно-ориентированное образование: история и практика : монография. – М. : «КСП+», 2003. – 432 с.	Монограф.	Ел. видання
8	Сарджвеладзе Н.И. Личность и ее взаимодействие с социальной средой: монография. – Тбилиси: "Мецниереба", 1989.	Монограф.	Ел. видання
9	Фирсов М.В., Студенова Е.Г. Теория социальной работы: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛА ДОС, 2001. – 432с.	Навч. пос.	Ел. видання

Розробник програми

_____

(підпис)

Купенко О.В.

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

Світайло Н.Д.

РЕГЛАМЕНТ
МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Вступ до спеціальності

1. **Структура навчальної дисципліни:** загальний обсяг 150 год. (5 кредити); лекції –32 год.; практичні заняття – 32 год., пмк.
2. **Організація навчального процесу:** семестрів викладання –1; модульний цикл – 2.
3. **Шкала оцінювання з навчальної дисципліни:** R = 100 балів.

Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:

- а) робота на аудиторних заняттях: 16 пр. × 3 балів = 48 балів;
- б) тестовий контроль знань – 8 балів;
- в) волонтерство - 10 балів;
- г) виконання пмк – 8 балів;
- д) відвідування занять (практики та лекції) – 16 балів;
- е) Д/з – 10 балів.

Оцінювання здійснюється за рейтинговою технологією.

Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: перескладання незадовільних оцінок з модульних контролів здійснюється не пізніше двох тижнів наступного модульного циклу, як правило, одноразово; при виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи і незадовільній підсумковій оцінці з модульного циклу рейтингові бали студентів нараховуються; при позитивній оцінці за модульний цикл і виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи підвищення рейтингового балу шляхом перескладання будь-якої складової навчальної роботи не здійснюється.

4. **Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента та умови допуску (недопуску) студента до підсумкового контролю:**

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою оцінювання та європейською шкалою оцінювання ECTS відповідно до накопичених рейтингових балів визначається:

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
		диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “FX” студент має право на дворазову спробу отримання позитивної оцінки на заході підсумкового семестрового контролю (перше перескладання викладачеві, друге – комісії).

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “F” студент не допускається до заходу підсумкового семестрового контролю, вважається таким, що має академічну заборгованість з навчальної дисципліни, і представляється деканатом до відрахування (крім випадків продовження деканатом ліквідації академічної заборгованості за наявності документально підтверджених поважних причин неспішності студента).

Провідний викладач
навчальної дисципліни _____ Дементов В.О., Король С.М.
(підпис)

Завідувач кафедри _____ Світайло Н.Д.
(підпис)

“ _____ ” _____ 2017 р.